Sampo Seppänen

12.2.2025

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
Eduskunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asia: HE 207/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä sekä laiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Energiateollisuus ry:n lausunto

Energiateollisuus ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Suomella on merkittävä potentiaali parantaa puhtaan siirtymän myötä talouden kasvua sekä lisätä verotuloja ja hyvinvointia. Siirtymän investoinneista on käynnissä laaja kansainvälinen kilpailu. Venäjän hyökkäyssodan ja energiakriisin myötä tehdyt EU:n valtiontukisääntöjen väliaikaiset poikkeukset ovat mahdollistaneet etenkin EU:n isoissa jäsenmaissa tukien mittavan jakamisen puhtaan siirtymän investointeihin. Tämä on heikentänyt Suomen kilpailuasemaa teollisten investointien osalta. Suomen etu olisi palata takaisin kireämpiin valtiontukisääntöihin ja välttää valtiontukikilpailu EU:n sisällä. Tämä ei ole kuitenkaan lähiaikoina todennäköistä ja kilpailua investoinneista käydään jo tällä hetkellä. Valtiontukien myötä muuttuneessa kilpailuoloissa pidämme hyvänä, että hallitus edesauttaa investointien rantautumista Suomeen verohyvityksellä. Tuki on hyvä saada käytäntöön mahdollisimman nopeasti.

Kiinnitämme hallituksen esityksen osalta huomiota seuraaviin asioihin:

Vedyn kohtelu verohyvityksessä

Vedyn tuotantoinvestointien tuki

Pidämme hyvänä, että tuen soveltamisala on pidetty laajana ja vety sekä vetypolttoaineiden tuotanto on sisällytetty verohyvityksen piiriin.

Verotuen suunnittelu, kohdentaminen ja kriteerit on ymmärrettävästi tehty EU:n tilapäisten valtiontukien (kriisi- ja siirtymäpuitteet) puitteissa. Pidämme valitettavana, että verohyvitystä (9 §) ei voida soveltaa uusiutuvan energian lisäksi kaikkiin vähähiilistä (ml. verkkosähkö ja ydinvoima) sähköä käyttäviin vedyn tuotantoinvestointeihin. Suomen sähköverkon sähkö on nykyään lähes päästötöntä, eikä sääntelyn tai tukimekanismien tulisi yleisesti ottaen olla vedyntuotannon osalta verkkosähköä poissulkevaa.

Suomen tulee edistää vähäpäästöisellä verkkosähköllä tuotetun vedyn sisällyttämistä EU:n valtiontukisääntöihin niin, että niiden tukeminen olisi jatkossa mahdollista vastaavan kaltaisilla instrumenteilla.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Jos valtiontukisäännöt mahdollistavat vähähiilisen vedyn (puhdas verkkosähkö) tuotannon tukemisen jatkossa, tulee nyt toimeenpantava tai vastaavanlainen mahdollisesti tulevaisuudessa käyttöönotettava tuki automaattisesti päivittää vastaamaan säännöksiä.

Vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien tuki

Hallituksen esityksessä investointihyvitys ei sovellu verkkosähköllä (ml. osin ydinvoimalla) tuotettua vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien vähähiilistämisinvestointien (14§) tukemiseen, vaikka tämä olisi valtiotukisääntöjen puitteissa mahdollista. Keskeisenä perusteena mainitaan, että tätä koskevat valtiontukiehdot ovat erittäin yksityiskohtaiset ja käytännön soveltamisessa erittäin raskaat.
Lisäksi asiaan liittyy suuri riski komission valtiontukihyväksynnän keston pitenemiseen koko tukiohjelman osalta, mikäli myös verkkosähköllä tuotettua vetyä käyttävät teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämishankkeet pidetään soveltamisalan piirissä.

On ymmärrettävää, että verkkosähköllä tuotettua vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien vähähiilistämisinvestointien tukeminen on jätetty tässä vaiheessa investointituen ulkopuolelle, jotta koko tukipaketti ei viivästyisi liikaa. Olisi kuitenkin hyödyllistä ja periaatteellisesti tärkeää käydä komission kanssa keskusteluja kokonaisuuden sisällyttämisestä tuen piiriin jälkikäteen, jotta verkkosähköllä tuotetun vedyn hyödyntäminen teollisuusprosesseissa olisi jatkossa mahdollista tuen puitteissa.

Hiilidioksidin talteenottohankkeet eivät ole tuen piirissä

Hallitusohjelmassa ja komission teollisen hiilidioksidin hallinnan strategiassa asetetaan suuria odotuksia hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen suhteellisen nopealla aikataululla. Hallitusohjelman mukaan hallitus valmistautuu riittäviin kannusteisiin investointien etenemiseksi.

Teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuustoimenpiteisiin kohdistuvista investoinneista todetaan, että investointihanke, jossa kasvihuonepäästöjen vähentäminen saavutetaan hiilidioksidin talteenoton avulla, ei olisi sellainen vähähiilistämishanke, johon investointihyvitystä voitaisiin myöntää.

Pidämme valitettavana, että valtiontuen kriisi- ja siirtymäpuitteet eivät tunnista hiilidioksidin talteenoton hankkeita keinoksi teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisessä.

Jatkossa valtiontukisääntelyssä sähköistämisen, vedyn ja energiatehokkuuden lisäksi hiilidioksidin talteenotto tulisi lisätä yhdeksi työkaluksi vähentää päästöjä teollisuudessa, jos vastaavantyyppinen valtiontukisääntelyn kehikko jatkuu myös vuoden 2025 jälkeen.

Tukipolitiikka teknologianeutraaliksi

Kuten aiemmin on todettu, verotuen suunnittelu, kohdentaminen ja kriteerit on ymmärrettävästi tehty EU:n tilapäisten valtiontukien (kriisi- ja siirtymäpuitteet) puitteissa. Yleisesti ottaen tukipolitiikan tulisi olla mahdollisimman teknologianeutraalia. Nyt verohyvitystä ei ole mahdollista valtiontukisäännösten puitteissa käyttää muun muassa ydinlämpövoimaloihin kohdistuviin investointeihin.

Investointien alarajan rajaaminen 50 miljoonaan euroon

Hallituksen esityksessä verohyvityksen piiriin luetaan yli 50 miljoonaan euron investoinnit. Asetettu kynnys rajaa pois puhdasta siirtymää edistäviä investointihankkeita muun muassa sähkön ja lämmön varastoinnissa.

Investointien verohyvitys ei ole mahdollinen osakkuusyhtiöille

Suomen sähköntuotannosta merkittävä määrä on ns. Mankala-yhtiöiden tuottamaa. Nämä osakkuusyhtiöt eivät lähtökohtaisesti tavoittele voittoa, vaan tuottavat sähköä ja lämpöä omakustannushintaan yhtiön osakkaille. Näin kyseinen yhteisöverosta tehtävään verohyvitykseen pohjautuva instrumentti ei sovellu Mankala-yhtiöiden tekemiin investointeihin. Tämä tulee huomioida, jos vastaavia tukimekanismeja suunnitellaan tulevaisuudessa.

Valtiontukisäännöt, tukikilpailu ja Suomen tulevat toimet

Suomen tulee analysoida jatkuvasti tulevia EU:n valtiontukisäännöksiä ja tukikilpailutilannetta EU:n sisällä. Lähtökohtana on pyrkiä takaisin tiukempiin valtiontukisääntöihin ja päästä EU-tasolla irti valtiontukikilpailusta. Jos nykyisen kaltaiset löysennetyt valtiontukisäännöt jatkuvat ja jäsenvaltiot tukevat merkittävästi puhtaan siirtymän hankkeita myös jatkossa, on Suomen kansainvälisen tilanteen niin vaatiessa jatkettava nyt rakenteilla olevaa tai otettava käyttöön jokin vastaavanlainen tukimekanismi myös vuoden 2025 jälkeen.

Ystävällisin terveisin

Energiateollisuus ry
Sampo Seppänen
Asiantuntija
sampo.seppanen@energia.fi
(+358503407716)